

KARLSTADS KOMMUN**KOMMUNLEDNINGSKONTORET**

Remissvar, 2024-10-06
Marie Edwinson, 054-540 10 15
marie.edwinson@karlstad.se

Socialdepartementet

Insänt via e-post:
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
s.sof@regeringskansliet.se

Remissvar – Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (DS 2024:13)

Dnr KS/2024:374 Dpl 1.1.4.4

Sammanfattning

- Karlstads kommun är positiv till förslaget om nya regler för ett socialtjänstdataregister som helhet eftersom det är nödvändigt för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst och för att det också skapar bättre förutsättningar för kommunen att använda egna data vid uppföljning och utveckling.
- Kommunen bedriver idag socialtjänst i två olika nämnder och båda dessa har dock särskilt framfört att det ytterligare behöver tydliggöras hur enskildas skydd för den personliga integriteten och rätten till respekt för privatlivet säkerställs då nuvarande lydelse anses vara alltför omfattande och utlämnande när det till exempel gäller personnummer, namn och adress.
- Även om det utifrån en helhetsbedömning bedöms proportionerligt att samla in den utökade mängden uppgifter anser kommunen att en förlängd sekretesstid för att skydda enskildas uppgifter bör övervägas särskilt som en åtgärd för att ytterligare trygga skyddet av enskildas uppgifter.
- Kommunen delar uppfattningen att man som enskild kommun inte behöver ha tillgång till sina egna uppgifter.
- När det gäller de praktiska konsekvenserna med att utveckla och anpassa verksamhetssystem vill kommunen framhålla vikten av att man på nationell nivå överväger möjligheterna med att jobba med standarder och enhetlig infrastruktur för att minska arbetsinsatserna för varje enskild kommun vilket också bidrar till förutsägbara och likvärdiga villkor för leverantörerna.

- Med hänsyn till att förslaget innebär ett omfattande omställningsarbete och en inskränkning i den kommunala självstyrelsen är det angeläget att finansieringsprincipen tillämpas fullt ut.
- Med tanke på det omfattande omställningsarbete som det innebär och de anpassningar som behöver göras i befintliga system anser kommunen att det är rimligt att uppgiftsskyldigheten inte börjar gälla förrän den 1 januari 2027 i enlighet med utredningens förslag.

Karlstads kommuns synpunkter

Karlstads kommun är utsedd remissinstans för promemorian med möjlighet att komma med synpunkter och lämnar därför detta yttrande. Kommunens synpunkter lämnas kort per avsnitt i den ordning som följer i remissen.

Innehållet i ett dataskyddsregister och särskilda bestämmelser till skydd för den personliga integriteten (avsnitten 8-9)

Utredningens bedömning att det inte är möjligt att fastställa mer konkreta ändamål innebär att förslaget täcker in merparten av alla uppgifter som förekommer inom socialtjänsten. Karlstads kommun har två nämnder som jobbar med socialtjänst och båda dessa har framfört att det behöver tydliggöras hur den enskildes skydd för personliga integriteten och rätten till respekt för privatlivet säkerställs eftersom nuvarande lydelse anses vara väl omfattande och utlämnande.

Kommunens arbetsmarknads- och socialnämnd, som jobbar med barn och unga, familj, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder och sysselsättning anser inte att den mängd uppgifter som samlas in är helt balanserad i relation till vad som krävs för att tillgodose en kunskapsbaserad socialtjänst. Nämnden anser att det finns behov av en fördjupad utredning av ändamålets omfattning i relation till enskildas integritet för att man därigenom ska kunna vara mer precis i vilken statistik och vilket forskningsunderlag som behövs för en kunskapsbaserad socialtjänst. Det finns flera aspekter som är viktiga att beakta när man bedömer omfattningen på den data som samlas in och att det inte blir för mycket uppgifter.

Kommunen är väl medveten om att det behövs data som statistik för att få bättre underlag för socialtjänstens arbete. Kommunens socialnämnd vill dock särskilt framhålla vikten av avvägning mellan flera olika aspekter. Några av de risker man ser vid insamling av uppgifter i stor omfattning enligt förslaget är att det berör en av de mest utsatta grupperna i samhället, att det finns risk för kartläggning av individer och att det finns risk för brister i tilliten mot myndigheten. När det gäller möjligheten att samla in uppgifter om närstående finns en risk att föräldrar inte söker det stöd som deras barn behöver och det finns också risk för att vårdnadshavare inte vill medverka fullt ut vid utredningar.

Mot bakgrund av ovanstående vill kommunen särskilt framhålla vikten av att regelverket utformas på ett sådant sätt att det blir så tydligt och förutsägbart som möjligt och att man noga överväger så man inte ges rätt att samla in fler uppgifter än vad som behövs för att uppnå en kunskapsbaserad socialtjänst.

Gallring och längsta tid för behandling (avsnitt 10)

När det gäller utredningens samlade bedömning kring behandling och gallring av uppgifter framhålls att det bör vara tillräckligt att tillämpa de generella bestämmelserna i dataskyddsförordningen och de särskilda bestämmelserna i lagen och förordningen om den officiella statistiken. Kommunen uppfattar att det ställningstagandet görs mot bakgrund av att sekretessen skyddar uppgifterna i socialtjänsten och statistiken under 70 år och att man dessutom under en persons livstid delvis kan skydda uppgifterna med stöd av bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagens 21 kap 7 § som handlar om att sekretess kan gälla för uppgifter om det finns misstanke om att ett utlämnande skulle innebära att personuppgifter hanteras i strid med dataskyddsförordningen (GDPR). Karlstads kommun ställer sig tveksam till bedömningen att det nuvarande regelverket är tillräckligt.

Kommunen kan inledningsvis konstatera att riksarkivets föreskrifter om bevarande och gallring gäller för statliga myndigheter men inte för kommunen. I kommunen är det varje nämnd som med tillsyn av kommunens arkivmyndighet avgör hur länge en viss typ av handlingar sparas. När det gäller personakter inom socialtjänsten följer det direkt av socialtjänstlagen att dessa ska bevaras i urval. Övriga akter ska gallras senast fem år efter att sista anteckningen gjorts. Som utredningen konstaterar innebär förslaget att uppgifter i ett socialtjänstdataregister även kommer att avse uppgifter som då kan ha gallrats hos socialtjänsten och kommunen delar uppfattningen att detta innebär en integritetsrisk för enskilda.

Även om risken finns redan idag precis som utredningen konstaterar så gäller det idag bara för uppgifter i personakter som ska bevaras, det vill säga för personer födda 5:e, 15:e och 25:e. Att spara uppgifter som gäller alla innebär en väsentligt ökad omfattning på uppgifter som behandlas. Mot bakgrund av detta, och med beaktande av att de uppgifter som ska lämnas även är integritetskänsliga uppgifter, och att medellivslängden ökar anser Karlstads kommun att det redan i detta sammanhang finns skäl för att noga överväga om sekretesstiden för att skydda enskilda ska förlängas ytterligare.

Med anledning av att utredningen också konstaterar att uppgifterna, utöver statistiksekretessen skulle kunna skyddas av bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagens 21 kapitel 7 § som handlar om utlämnande i strid med dataskyddsförordningen kan kommunen konstatera att möjligheterna att använda den bestämmelsen är begränsade samtidigt som tillämpningen av den är krånglig. Kommunens uppfattning är att den är teoretiskt tillämplig men inte speciellt enkel att använda i den praktiska verkligheten.

Skyldigheten att lämna uppgifter till ett socialtjänstdataregister (avsnitt 11)

Kommunen delar utredningens bedömning om att bestämmelser som reglerar hur uppgifter får samlas in till registret bör regleras genom lag.

Kommunernas tillgång till lämnade uppgifter (avsnitt 12)

Kommunen anser i likhet med utredningen att kommunerna inte behöver ha tillgång till de egna inlämnade personuppgifterna i socialtjänstdataregistret. Däremot ser kommunen positivt på om statistik kan tillgängliggöras aidentifierat och övergripande utifrån nationell, regional eller lokal nivå.

Samlad proportionalitetsbedömning (avsnitt 13)

Kommunen instämmer i stort i bedömningen att behoven och nyttan av att samla in ytterligare individuppgifter till Socialstyrelsens socialtjänstdataregister för att myndigheten ska kunna framställa nödvändig statistik och underlag överväger det intrång det innebär i den personliga integriteten. Detta särskilt mot bakgrund av att kommunen själv också får bättre förutsättningar att kunna analysera och följa de insatser som görs, vilket kan vara till nytta för enskilda.

Kommunens båda socialnämnder har dock tydligt gett uttryck för att det behöver tydliggöras hur enskildas skydd för den personliga integriteten och rätten till respekt för privatlivet säkerställs då nuvarande lydelse anses vara alltför omfattande och utlämnande när det till exempel gäller personnummer, namn och adress vilket framförts i redovisningen till avsnitt åtta-nio ovan.

Konsekvenser (avsnitt 15)

Kommunen instämmer i utredningens slutsats om att inskränkningen i den kommunala självstyrelsen får anses proportionerlig då avsikten är att styra mot en likvärdig socialtjänst över landet. Kommunen bedömer att det är rimligt att bidra med ytterligare statistik eftersom det bidrar till att utveckla och förbättra socialtjänsten.

Utredningens förslag kommer innebära omfattande förändring och påverkan för kommunerna när det gäller att få ut uppgifter ur de system som används. Karlstads kommun vill därför särskilt betona vikten av att man från nationell nivå i ökad utsträckning beaktar möjligheten att ta fram och säkerställa gemensamma standarder att förhålla sig till i stället för att var och en av landets kommuner ska jobba med frågan om att anpassa sina system var för sig vilket innebär en massa onödigt dubbelarbete. Kommunen är medveten om att det är en stor fråga men den är också angelägen för att säkerställa en så effektiv omställning som möjligt och tillgodose en ökad styrning i den digitala miljön till nytta för landets samtliga kommuner som alla har samma uppdrag men vitt skilda förutsättningar. Genom att i högre grad jobba med standarder får man också en gemensam infrastruktur som blir förutsägbar och transparent för marknaden och leverantörerna inom området.

Det anges i utredningen att det varit svårt att överblicka de ekonomiska konsekvenserna och vad det innebär för kommuner och privata aktörer. Kommunen vill med anledning av det framhålla att det är särskilt angeläget att finansieringsprincipen tillämpas och att kommunerna fullt ut kompenseras för de merkostnader som uppstår. Omställningsarbetet skulle kunna bekostas genom statsbidrag. Många kommuner har redan idag en ansträngd ekonomisk situation och denna omställning bör därför inte belasta kommunerna ytterligare.

Detta remissvar har skrivits under med digital signering.

Linda Larsson
kommunstyrelsens ordförande

Ulrika K Jansson
kommundirektör